

Adopties uit Colombia

tussen 1970 en 2000

Project Historie & Roots



Ieder kind heeft recht op een thuis

In samenwerking met de Universiteit Leiden

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Inleiding	4
Introductie	5
Deel 1: Colombia in de jaren 1970-2000	6
1 Omstandigheden in het land	6
1.1 Politiek	6
1.2 Drugskartels	6
2 Gezinsleven en cultuur	7
2.1 Sociale omstandigheden	7
2.2 Werk	7
2.3 Families	7
2.4 Religie	8
Deel 2 Colombia en adoptie	9
3 Begin van adopties uit Colombia	9
4 Betrokken organisaties	9
4.1 Nederland	9
4.2 Colombia	10
5 Particuliere kindertehuizen	10
6 Wet- en Regelgeving	13
6.1 Internationale wet- en regelgeving	13
6.2 Colombiaanse wet- en regelgeving	13
6.3 Nederlandse wet- en regelgeving	15
7 Procedures	15
7.1 Procedurele gedeelte Nederland	15
7.2 Procedurele gedeelte Colombia	15
7.3 Achtergrondverhalen	17
Deel 3 Huidige situatie	19
8 Huidige situatie	19
8.1 Adopties uit Colombia	19
8.2 Organisaties voor geadopteerden	19
8.3 Roots	20
Referenties	21

Voorwoord

Wereldkinderen bemiddelt voor interlandelijke adopties sinds 1971. In de loop der tijd is er veel veranderd en met de kennis van nu weten we dat bepaalde handelswijzen en procedures in het verleden niet toereikend waren, vergeleken met de huidige standaard en regelgeving. Dit leidt tot vragen van geadopteerden, media en anderen die betrokken waren bij interlandelijke adopties in de beginjaren van Wereldkinderen.

Er is grote belangstelling voor de manier waarop adopties in het verleden gedaan werden, maar de kennis over de context van en procedures voor adopties in het verleden is beperkt en verspreid. Veel van deze kennis gaat in de loop der jaren verloren als deze niet wordt gedocumenteerd. Wereldkinderen is daarom in 2017 begonnen met het project Historie en Roots, om de beschikbare informatie te verzamelen.

Doel en methode

Doel is het onderzoeken van de geschiedenis en de context van interlandelijke adoptie in de periode 1970-2000. In een rapport per land waaruit meer dan 200 kinderen zijn geadopteerd naar Nederland wordt de sociale, economische en culturele context ten tijde van de adopties beschreven. Ook wordt

ingegaan op specifieke adoptieprocedures en -wetgeving in deze landen. De informatie is verzameld met behulp van archief- en literatuuronderzoek en door middel van interviews met oud-bestuurders, contactpersonen in het buitenland, (oud-)medewerkers van adoptieorganisaties en overige betrokkenen.

We realiseren ons goed dat hiermee niet alle vragen worden beantwoord. Er is bijvoorbeeld niet altijd meer een contactpersoon in het buitenland te traceren. En de informatie is van algemene aard, de rapporten gaan niet in op individuele situaties. Wel hopen we met deze publicatie de beschikbare kennis over context en procedures vast te leggen voor de toekomst.

We danken alle geïnterviewden en anderen die hebben meegewerkt voor het royaal delen van hun kennis. In het bijzonder willen we Froukje Zwaga bedanken voor het opzetten van het project en de studenten van de Universiteit Leiden voor de uitvoering ervan.

Jeroen Jansen, directeur Wereldkinderen

Inleiding

Korte samenvatting geschiedenis adoptie in Nederland

In 1956 werd de eerste Nederlandse adoptiewet van kracht, bedoeld voor binnenlandse adoptie. Vanaf de jaren 60 werden er ook interlandelijk kinderen geadopteerd, vooral binnen Europa. De ouders waren in eerste instantie pleegouders en konden hun kind via de vreemdelingenwetgeving aanmelden bij de plaatselijke politie. Na een jaar kon bij de rechtbank het verzoek worden ingediend om de adoptie naar Nederlands recht uit te spreken. In 1974 kwam er een aangepaste adoptiewet die gold voor alle zendende landen, ook landen buiten Europa.

Adoptie van kinderen buiten Europa kwam op gang na een oproep van de schrijver Jan de Hartog in 1967. Na de Korea-oorlog verkeerden kinderen van Amerikaanse vaders en Koreaanse moeders in een onmenselijke positie. De Hartog riep op tot adoptie van deze kinderen. Duizenden mensen gaven aan deze oproep gehoor en het aantal adoptiekinderen nam sterk toe. Er kwamen vooral veel kinderen uit Zuid-Korea, Indonesië, India, Colombia en Bangladesh. In 1980 bereikte het aantal buitenlandse adoptiekinderen met bijna 1600 kinderen een hoogtepunt.

In 1989 werd de Wet Opnemings Buitenlandse Kinderen voor Adoptie (WOBKA) van kracht. Met deze wet werd onder andere een vergunningstelsel ingevoerd. Alleen adoptieorganisaties die door het Ministerie van Justitie waren erkend, mochten nog bemiddelen bij adopties.

In 1993 werd het Haags Adoptie Verdrag door 66 landen ondertekend. Het verdrag werd in Nederland geratificeerd in 1995. Een belangrijk uitgangspunt in dit verdrag is dat kinderen het beste in een gezin kunnen opgroeien, bij voorkeur in het eigen land en met de eigen cultuur. Alleen als kinderen niet bij hun biologische ouders kunnen opgroeien en er in het land van herkomst ook geen adoptie- of pleeggezin kan worden gevonden, komt een kind in aanmerking voor interlandelijke adoptie. Dit wordt ook wel het subsidiariteitsbeginsel genoemd. Tot op de dag van vandaag wordt de praktijk van adoptie bepaald door het Haags Adoptieverdrag.

Om een kind te mogen adopteren, was vanaf het begin van de interlandelijke adopties een beginseltoestemming van de Raad voor de Kinderbescherming nodig. Alleen met een beginseltoestemming was, en is, het mogelijk om een kind op een legale wijze te adopteren. De voorbereiding van adoptieouders was lange tijd beperkt. Pas met de WOBKA van 1989 werd de

voorbereiding via de Stichting Adoptievoorzieningen verplicht gesteld.

Als adoptieouders een beginseltoestemming hadden, konden ze een adoptie regelen met behulp van een bemiddelingsorganisatie. Er zijn in de loop der jaren tientallen kleine en grotere bemiddelingsorganisaties geweest. Een grote bemiddelingsorganisatie was het Bureau Interlandelijke Adoptie (BIA), dat in 1975 ontstond als een gevolg van een fusie van Stichting Interlandelijke Adoptie (SIA), de interlandelijke tak van de Nederlandse Vereniging voor Pleeggezinnen (NVP) en de adoptietak van Wereldkinderen. Een andere grote bemiddelingsorganisatie was de Vereniging Buitenlandse Adoptie Noord-Nederland (BANND), die voornamelijk voor Sri Lanka en Indonesië bemiddelde. In 1995 werd de vereniging opgeheven en ging deze op in Wereldkinderen. In 1980 werd de stichting Kind en Toekomst opgericht, een grote adoptieorganisatie die nog steeds bestaat. Van 1979 tot 2009 bestond stichting Foundation Life Adoption Service and Happiness (FLASH), die vooral bemiddelde bij adopties vanuit Sri Lanka. In 1989 werd stichting Meiling opgericht, die vooral voor adopties vanuit China bemiddelde.

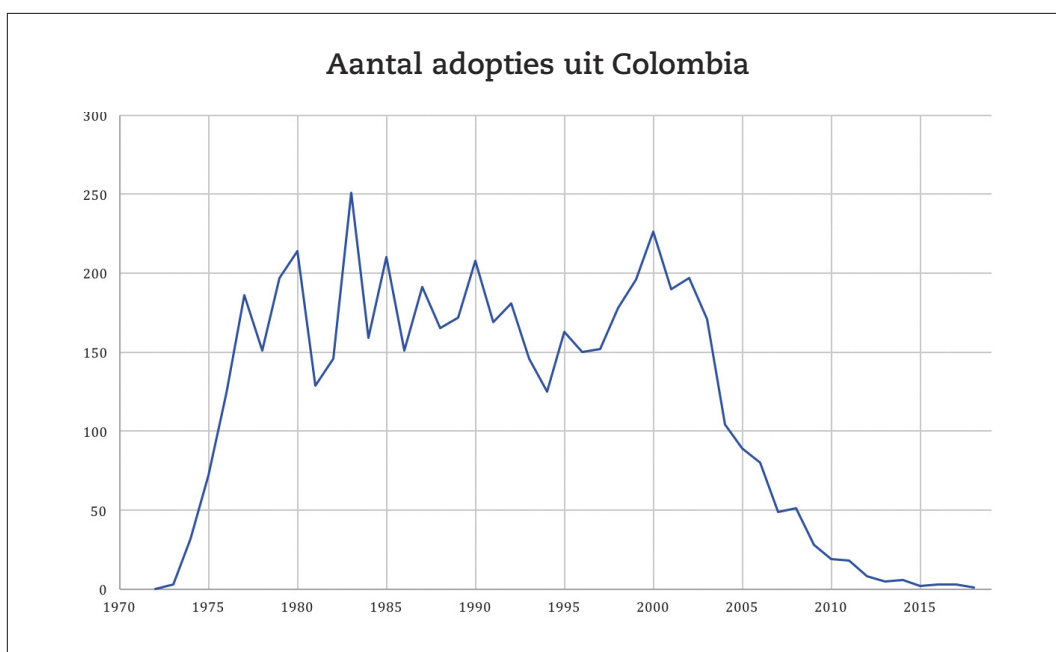
Naast deze bemiddelingsorganisaties zijn er nog vele kleinere organisaties actief geweest. Adoptieouders konden ook via privé-contacten een kind adopteren, dit werd zelfdoenerschap genoemd. Zelfdoeners reisden zelf naar de landen af, legden en onderhielden contacten zelfstandig en doorliepen procedures met lokale hulp. Vanuit bemiddelingsorganisaties was er veel kritiek op zelfdoeners.

Voor een uitgebreid overzicht van de geschiedenis van adoptie in Nederland verwijzen wij naar het boek van René Hoksbergen uit 2012: 'Kinderen die niet konden blijven: Zestig jaar adoptie in beeld'.

Introductie

In de periode tussen 1970 en 2000 zijn ongeveer 4500 Colombiaanse kinderen naar Nederland geadopteerd.¹ Dat is ruim 16% van alle geadopteerden in die periode en daarmee is Colombia het land waaruit in die periode de meeste kinderen zijn geadopteerd. Twee vergunninghouders bemiddelden bij adopties vanuit Colombia: Wereldkinderen en Hogar. Via Hogar kwamen zo'n 1250 kinderen naar Nederland.¹ Momenteel wordt nog steeds in Colombia bemiddeld door Wereldkinderen.

Na 2000 is het aantal adoptiekinderen uit Colombia sterk afgenomen.¹ Dit kwam mede door de opkomst van binnenlandse adoptie in Colombia. Er is voor gekozen in het rapport te focussen op een afgebakende periode. Deze periode begint in de jaren zeventig met de opkomst van adopties uit Colombia en stopt in 2000, het laatste hoogtepunt in de hoeveelheid adopties uit Colombia.



¹ Hoksbergen, 2012

Deel 1 Colombia in de jaren 1970-2000

1 Omstandigheden in het land

Al vanaf de negentiende eeuw waren er in Colombia veel conflicten. Na een periode van schijnbare vrede in de jaren zestig en zeventig ontstonden verschillende guerillabewegingen, die verantwoordelijk waren voor veel geweld. Daarnaast kwam in de jaren tachtig de drugshandel steeds meer op. Het was onveilig en er waren veel sociale problemen.

1.1 Politiek

In de zestiende eeuw werd Colombia door ontdekkingsreizigers ontdekt. Vanuit het christelijk geloof onderwierpen de Spanjaarden een steeds groter deel van het land.² De oorspronkelijke Indiaanse bevolking stierf op veel plaatsen uit. Erontstond een koloniale samenleving die geleid werd door een kleine blanke elite. Na opstanden tegen het Spaanse gezag, werd in 1810 de onafhankelijkheid uitgeroepen. Er ontstonden twee politieke stromingen: de conservatieven en de liberalen.³ In de negentiende eeuw volgden burgeroorlogen elkaar op. Deze oorlogen werden uiteindelijk gewonnen door de conservatieven, die de centralistische grondwet van 1886 invoerden.⁴ Colombia kreeg een presidentiële staatsinrichting, met het katholieke geloof als officiële godsdienst.^{2,5}

Colombia nam geen deel aan de Tweede Wereldoorlog, maar binnen het land waren al een aantal jaar sociale conflicten.² In diverse provincies nam de vervolging van liberalen toe. De tijd van eind jaren veertig tot midden jaren vijftig wordt ook wel de periode van La Violencia genoemd, het geweld.^{2,6} Dit kostte meer dan 200.000 mensen het leven. In deze periode vormden gevluchte boeren milities om zich te verdedigen.² De guerrilla werd gaandeweg sterker. Na een aantal jaren vormden ze een goed georganiseerd leger dat door de regering niet verslagen kon worden.² In de guerrillabewegingen was een onderscheid tussen liberale en communistische guerrilla's, die elkaar onderling bevochten. In 1957 liepen de spanningen op en sprak de bevolking zich in een volksraadpleging uit voor het Frente Nacional, het nationaal front, dat formeel van kracht was tussen 1958 en 1974, maar informeel doorging tot in de jaren tachtig. Het ging uit van twee principes: de conservatieve en

liberale partijen zouden om beurten een president leveren en de overheidsfuncties zouden nauwkeurig worden verdeeld.^{2,3} Hierdoor brak een rustigere periode aan in Colombia. Na 1974 bleven liberale en conservatieve regeringen elkaar afwisselen.² In deze periode zorgden verschillende guerillabewegingen voor veel geweld. De overheid deed jarenlang pogingen om akkoorden te sluiten. Het ingrijpen door het leger kostte soms tientallen levens. Ook natuurgeweld kostte levens: in 1985 werd Colombia opgeschrikt door een vulkaanuitbarsting, waarbij naar schatting 25.000 mensen omkwamen.^{7,8}

1.2 Drugskartels

In de jaren tachtig kwam de drugshandel in Colombia steeds verder op.^{2,9,10} Er ontstonden drugskartels in Medellín en Cali. Het meeste geld werd verdiend met de doorvoer naar de Verenigde Staten. Ook andere landen waren bij de drugshandel betrokken. In 1990 kwamen de presidenten van Colombia, Peru, Bolivia en de Verenigde Staten samen om de strijd tegen drugs op te voeren.² Het resultaat hiervan was een strijd tussen het Medellín-kartel en de staat. De kartels gebruikten jonge huurmoordenaars, vaak straatkinderen, om onder andere drie presidentskandidaten te vermoorden. In Bogotá vonden veel bomaanslagen plaats. In 1991 kwam onder de liberale president César Gaviria een belangrijke grondwetswijziging tot stand.⁴ Deze nieuwe grondwet was op papier een van de beste ter wereld en was gebaseerd op sociale gerechtigheid, participatie en transparantie van het bestuur. In de praktijk bleek de grondwet moeilijk uitvoerbaar. Besprekingen van de regering met de guerillabewegingen liepen op niets uit.

Sinds de jaren zestig steunden de VS de anti-guerrilla operaties. Deze hulp werd opgevoerd in het kader van drugsbestrijding in de jaren negentig. Begin jaren negentig werd de macht van het Medellín-kartel gebroken.^{2,11} In eerste instantie profiteerde het Cali-kartel hiervan, maar midden jaren negentig werden ook hun leiders opgepakt.¹²

Rond 2000 was Colombia de grootste producent van cocaïne en een groeiende bron van heroïne. Jaarlijks kwamen er dertig tot veertigduizend mensen om door geweld in Colombia, van

2 Boek Colombia, 2001

3 CRANTje 1982 - 2

4 Political institutions and policy outcomes in Colombia: The effects of the 1991 constitution, 2008

5 Artikel 38 van de grondwet van 1886

6 La Violencia in Colombia, through Stories of the Body, 2013

7 Krantenartikel: Vulkaanuitbarsting in Colombia bedelft stad, 15 november 1985

8 Krantenartikel: Noodtoestand in Colombia, 25 november 1985

9 CRANTje 1984 - 1

10 CRANTje 1987 - 2

11 Krantenartikel: Colombia's coca-baron Ochoa geeft zich over, 16 januari 1991

12 Krantenartikel: Laatste drugsbaas van Cali-kartel geeft zich over, 2 september 1996

wie ongeveer 10% door een politiek conflict.² Twee miljoen mensen waren ontheemd of werden vervolgd omdat ze sympathisant van een bepaalde groep waren of zouden zijn.

Allerlei organisaties werkten aan verzoening, vredeseducatie en mensenrechten.² Er werden demonstraties gehouden en in 1998 werden tien miljoen handtekeningen ingezameld in een smeebede aan alle gewapende partijen. Dit werk was risicovol: veel advocaten, mensenrechtenactivisten, journalisten en onderzoekers zijn vermoord.

In 1999 werd door president Pastrana 'Plan Colombia' aangekondigd.² Dit was een zesjarenplan met als doel het gewapend conflict te beëindigen, drugshandel te stoppen en economische en sociale ontwikkeling te bevorderen.¹³ Het plan werd gesteund door de Verenigde Staten, die er ook belang bij hadden dat de illegale drugsstromen naar de VS zouden stoppen. Daarnaast waren het bereiken van vrede en een verbetering van de veiligheid voor beide landen belangrijke doelen.

Na 2000 zijn er in Colombia grote stappen gemaakt naar vrede. Met verschillende guerillabewegingen werd vrede gesloten,¹⁴ maar dit is nog niet met alle bewegingen gelukt.¹⁵ Delen van het land zijn relatief veilig, maar in een aantal regio's is het nog steeds onrustig en geldt een negatief reisadvies.¹⁶ Colombia staat nu voor een andere grote uitdaging: een einde maken aan de corruptie van de staat.¹⁷

2 Gezinsleven en cultuur

De Colombiaanse cultuur is een combinatie van invloeden uit drie werelden: Indiaans Amerika, Europa en Afrika. Een aantal aspecten van het gezinsleven en de cultuur zullen worden beschreven. Deze zijn van belang voor de context van de adopties vanuit Colombia van 1970 tot 2000.

2.1 Sociale omstandigheden

In Colombia waren er veel sociale verschillen. De sociale orde was erg gelaagd langs politiek-economische en etnische lijnen.¹⁸ Etnische verschillen vielen vaak samen met verschillen in status: de blanken stonden bovenaan de maatschappelijke en economische ladder, de Afrikaanse en Indiaanse Colombianen onderaan.^{19 20}

De verdeling van inkomen was een van de ongelijkste in de wereld. De helft van de mensen verdiende minder dan het bestaansminimum, maar er was ook een rijke elite.¹⁹ Er was

veel armoede bij kleine boeren, vissers en mijnwerkers. Er was veel sprake van landelijke migratie door gebrek aan onderwijs- en gezondheidsvoorzieningen, geweld en slechte economische omstandigheden. Als gevolg hiervan woonde rond het jaar 2000 tweederde van de Colombiaanse bevolking in de steden en de omliggende sloppenwijken. In de sloppenwijken rond steden kwam veel armoede voor en was vaak sprake van werkloosheid.² Naast extreme rijkdom en diepe armoede was er ook een grote middenklasse, met een redelijke mate van welzijn en stabiliteit. De elite, veelal van Europese afkomst, had de grootste macht in het land.^{2 18} Politici hadden vaak een achtergrond als grootgrondbezitters en industriëlen, maar naast rijkdom was ook een goede afkomst en intellectueel prestige belangrijk.²

2.2 Werk

Vanwege armoede moesten mannen en vrouwen in Colombia vaak allebei werken. De kleinste kinderen werden thuis gelaten en de buurt hield een oogje in het zeil.²¹ Als de kinderen ongeveer drie of vier jaar oud waren, moesten zij ook meehelpen met geld verdienen. Hoewel de mannen ook vaak werkten, waren in veel huishoudens de vrouw en kinderen de hoofdverdieners.¹⁸ Vanaf jonge leeftijd zwierven de kinderen al over straat om geld te verdienen.³ Er waren veel straatkinderen in Colombia die zich in leven hielden met bedelen, prostitutie en diefstal.^{2 22} Zij waren kwetsbaar voor criminele organisaties. Het kwam voor dat straatkinderen werden ingezet als huurmoordenaars of kindsoldaten.

De vrouwen die werk hadden, waren vaak dienstmeisjes. Zij woonden als dienstmeisjes bij rijke gezinnen thuis. De kinderen van deze vrouwen werden dan verzorgd door een ander familielid, zoals de oma. In sommige van deze gevallen kwam het voor dat het dienstmeisje zwanger werd van de heer des huizes.^{21 23}

2.3 Families

Binnen de verschillende culturen die in Colombia voorkwamen, verschilde de rol van vrouwen en mannen. In de Indiaanse cultuur hadden mannen en vrouwen een ongelijke, maar aanvullende rol. In de Afro-Amerikaanse cultuur was de vrouw de stabiele figuur in het huishouden. In de Spaans-katholieke traditie had de vrouw een ondergeschikte rol.^{2 17} De man was de

² Boek Colombia, 2001

¹³ Plan Colombia, A Progress Report, 2005

¹⁴ Krantenartikel: Colombia sluit nieuw akkoord met FARC, 14 november 2016

¹⁵ Krantenartikel: Colombia schort vredesoverleg op, 30 januari 2018

¹⁶ <https://www.nederlandwereldwijd.nl/landen/colombia/reizen/reisadvies>

¹⁸ Cultural determinants of adoption policy: a Colombian case, 1998

¹⁹ CRANTje 1990 - 1

²⁰ Colombia: Voor wie wil weten, 1991

²¹ Interview Dorine Striekwold, 2018

²² CRANTje 1986 - 2

²³ Interview Meike Melenhorst, 2018

baas in huis. Hoewel de man het voor het zeggen had, zorgde hij lang niet altijd voor zijn gezin.²⁰ Vrouwen hadden de taak om de kinderen op te voeden.²³ Moeders hadden vaak kinderen van verschillende mannen. In de lagere klasse kwam het vaker voor dat een vader het gezin verliet. Ook aan de Colombiaanse kust kwam dit vaker voor. Moeders speelden een belangrijke rol in het gezin. Ook opa's en oma's werden geadoreerd.²⁴ Kinderen werden opgevoed in familieverband. Families leefden allemaal met elkaar samen en vingen elkaar ook op. Familieleden werden vaak gezien als de meest betrouwbare personen. Ook bij politieke partijen, de vorming van guerrillagroepen en drugsmafia's speelden familierelaties een belangrijke rol.²

Het verschil tussen mannen en vrouwen nam aan het eind van de twintigste eeuw steeds meer af. Dit gold echter vooral voor de hogere of middenklasse. Vrouwen in deze klassen waren steeds vaker beter opgeleid en konden hoge posities in de samenleving bekleden. De afkomst was hier belangrijker dan het man of vrouw zijn.²

2.4 Religie

Sinds de Spaanse veroveraars Colombia in bezit namen in naam van het geloof, is Colombia een katholiek land. De

katholieke godsdienst behoorde en behoort tot de nationale identiteit.^{2,17} Hoewel Indianen en Afro-Colombianen hun eigen religies hadden en er ook veel kleine protestantse gemeenten bestonden, was het gezag van de katholieke kerk groot. Tot ver in de twintigste eeuw bemoeide de kerk zich actief met de politiek.² In de jaren tachtig en negentig bemiddelden priesters en bisschoppen bij ontvoeringszaken, leidden ze humanitaire programma's en bemiddelden ze bij vredesonderhandelingen. Het katholieke geloof had invloed op het dagelijks leven. Zo waren voorbehoedsmiddelen zoals de pil en het condoom niet toegestaan volgens de katholieke kerk. Dit had tot gevolg dat er veel kinderen werden geboren.²⁴ Daarnaast was het ook verboden abortus te plegen, hoewel rijkere vrouwen daarvoor naar Amerika gingen.²⁰

Ongehuwd moederschap en alleenstaand ouderschap was niet geaccepteerd. Het was ook niet geaccepteerd om een relatie te hebben met een getrouwde man. Het kwam vaak voor dat een meisje werkte in een rijker gezin. Als zij zwanger werd van de heer des huizes, moest zij afstand doen van het kind.²¹ Ongehuwde zwangerschap was niet altijd een reden voor moeders om hun kinderen af te staan. Soms werd het wel geaccepteerd en wilde de familie voor elkaar zorgen.²⁴ Over het afstaan van kinderen werd niet gepraat, het was een taboe.²⁵

2 Boek Colombia, 2001

17 Informatie Mauricio Rojas, 2019

20 Colombia: Voor wie wil weten, 1991

21 Interview Dorine Striekwold, 2018

23 Interview Meike Melenhorst, 2018

24 Interview Hans Kersten, 2018

25 Interview Rodrigo van Rutte, 2019

Deel 2 Colombia en adoptie

3 Begin van adopties uit Colombia

In 1973 kwamen de eerste adoptiekinderen via Wereldkinderen uit Colombia.^{1 26} Het contact met Colombia was ontstaan via een toenmalig bestuurslid, Koosje Kaspers, die een aantal jaren daarvoor zelf een kind uit Colombia had geadopteerd en woonachtig was in Colombia.¹ Koosje Kaspers was in contact gekomen met Willy Koudstaal, die vrijwilligerswerk deed in het kindertehuis FANA.

In 1974 ging de voorzitter van Wereldkinderen, Hans Temmink, voor het eerst naar Bogotá om te kijken hoe de kinderen in het kindertehuis FANA werden verzorgd en om de mogelijkheden voor adoptie te bespreken.¹ Het adoptiecontact zou vervolgens lopen via Willy Koudstaal. Zij was immers bekend met de Colombiaanse cultuur en had veel contacten. In 1977 werd Willy Koudstaal opgevolgd door Edith Nieman, die een aantal jaren daarvoor al naar Colombia was geëmigreerd.^{1 27}

4 Betrokken organisaties

De bemiddeling voor de adopties vanuit Colombia werd gedaan door twee Nederlandse organisaties: Stichting Hogar en Wereldkinderen. Tussen deze organisaties werd in Colombia niet veel samengewerkt.¹ Beide organisaties werkten in Colombia samen met het Instituto Colombiano de Bienestar Familiar (ICBF), de kinderbescherming. De Colombiaanse kinderbeschermings- en adoptiewetgeving bestond al voor de start van interlandelijke adoptie, waardoor het voor zelfdoeners moeilijk was vanuit Colombia een kind te adopteren. In de beginjaren, toen er vanuit Nederland nog minder was geregeld, kwam het wel eens voor dat zelfdoeners vanuit Colombia adopteerden.

4.1 Nederland

Vanuit Wereldkinderen in Nederland werd het contact met Colombia mede onderhouden door de voorzitter van het bestuur, Hans Temmink. Daarnaast liep het contact met Colombia via Jennifer Luitz.

4.1.1 Wereldkinderen

In eerste instantie liep het contact met Colombia via Willy Koudstaal. Zij heeft het contact in 1977 overgedragen aan Edith Nieman. Edith Nieman is lange tijd tussenpersoon

geweest van Wereldkinderen. Wereldkinderen heette toen nog het Bureau Interlandelijke Adoptie (BIA). Edith Nieman was onder andere betrokken bij de oprichting van het kindertehuis CRAN. Zij bezocht projecten, motiveerde ouders om zich in te zetten voor straatkinderen en bood hulp bij het zoeken naar biologische ouders. Edith Nieman was een betrokken vrouw.²¹ Edith Nieman begeleidde adoptieouders in Colombia en onderhield namens Wereldkinderen het contact met het ICBF en de directrices van de kindertehuizen. In 2004 stopte de samenwerking met Edith Nieman.

Een groot aantal Nederlandse medewerkers heeft zich in de afgelopen jaren bij Wereldkinderen ingezet voor adopties uit Colombia. Twee van hen zijn geïnterviewd voor dit rapport: Meike Melenhorst en Dorine Striekwold. Meike Melenhorst werkte bij Wereldkinderen van 1993 tot 2000. Dorine Striekwold werkte van 1987 tot 1997 bij Wereldkinderen. Zij was proceduremedewerker Zuid-Amerika. Ook is informatie gebruikt van de huidige contactpersoon in Colombia, Mauricio Rojas, die verschillende administratieve en financiële taken met betrekking tot adoptie vervult. Hij is sinds 1980 betrokken bij de adopties vanuit Colombia.

4.1.2 Hogar

Stichting Hogar werd in 1978 opgericht door Hans Kersten. Voor deze datum was deze organisatie een club van zelfdoeners die werkten onder de naam Stichting Hogar in oprichting.²⁴ Bij de Stichting Hogar in oprichting moesten ouders zelf een dossier vergaren, waarna zij uit honderd foto's van kinderen een kind konden uitzoeken. Dit contact liep via nonnen. Hans Kersten was zo geschrokken van deze werkwijze dat hij de leiding wilde nemen om deze praktijk te veranderen.²⁴

Hogar was een vrijwilligersorganisatie. Zij wilden persoonlijker werken dan BIA. Hogar was dag en nacht bereikbaar. Hogar werkte uitsluitend samen met mensen die al geadopteerd hadden en die in Colombia waren geweest en begrepen waar het over ging. Ouders betaalden rechtstreeks voor de kosten om een kind te adopteren.

Hogar werkte samen met Angela Restrepo, een advocate. Zij verzorgde de papieren en was de link tussen Nederland en het ICBF. Hogar had uitsluitend contact met het ICBF.

1 Hoksbergen, 2012

21 Interview Dorine Striekwold, 2018

23 Interview Meike Melenhorst, 2018

24 Interview Hans Kersten, 2018

26 WK-magazine 1974 - 1

27 CRANTje 2004 - 2

De hoeveelheid kinderen was voor Hogar niet belangrijk.²⁴ Het werd voor Hogar juist alleen maar drukker als ze meer bemiddelingen zouden doen en daar hadden ze, als vrijwilligers, niet altijd tijd voor. Sinds 2008 heeft Hogar geen nieuwe ouders meer aangenomen. Dat de wachtlijst te lang werd, was een van de redenen. Vanaf 2008 heeft het nog ongeveer twee jaar geduurd om alle dossiers af te ronden die in Colombia waren. Op twee dossiers na zijn deze ouders allemaal nog gematcht. Deze twee dossiers werden overgedragen aan Wereldkinderen.

4.2 Colombia

Instituto Colombiano de Bienestar Familiar (ICBF)

Het ICBF is een overheidsinstantie, vergelijkbaar met de Nederlandse Raad voor de Kinderbescherming. Het kinderschermingsysteem in Colombia werd geregeld door het ICBF. Het ICBF had een hoofdkantoor in Bogotá en had daarnaast kantoren verspreid over het land. Er waren 26 regionale bureaus.²⁸ Kinderen die terecht waren gekomen in het kinderschermingsysteem, kwamen via het ICBF in tehuizen van het ICBF of de kinderen werden ondergebracht in pleeggezinnen.²¹ Pleeggezinnen ontvingen geld voor het opnemen van een kind en werden gecontroleerd door het ICBF. Deze pleeggezinnen waren vaak van de gemiddelde sociaal economische klasse.

Als een moeder afstand wilde doen bij het ICBF, werden gesprekken gevoerd met de moeder om te kijken of er andere opties waren voor het kind.²¹ Ook werd gekeken of het kind kon worden opgevangen door familie.²¹ Als het kind door een ouder werd afgestaan, werden de gegevens van de ouder(s) genoteerd.^{21 24} Het was mogelijk dat de gegevens niet correct waren. Als de moeder van een kind onbekend was, werd eerst naar de moeder gezocht. Als die niet gevonden werd, kwam het kind onder het gezag van het ICBF.

De kindrapportages van het ICBF waren vaak uitgebreid. In deze rapportages werd omschreven hoe het kind bij de kinderscherming terecht was gekomen en wat het kind vanaf dat moment had meegemaakt. De kinderen die via het ICBF naar Nederland kwamen voor adoptie waren vaak wat ouder dan de kinderen uit de particuliere tehuizen. De meeste kinderen waren tussen de één en drie jaar oud.²¹ Via het ICBF kwamen daarnaast soms meerdere kinderen tegelijk, altijd broertjes en zusjes.

Het ICBF heeft nooit geld verdiend aan adopties. Onderzoek naar de achtergronden of medisch onderzoek deden ze gratis.

5 Particuliere kindertehuizen

Naast de tehuizen van het ICBF werkte Wereldkinderen ook samen met particuliere tehuizen die een licentie hadden van het ICBF.¹ Het ICBF controleerde regelmatig of de kinderen goed verzorgd werden, of de financiën op orde waren en of de tehuizen zich aan de wettelijke voorschriften voor de totstandkoming van een adoptie hielden.²⁰

Voor adopties uit particuliere tehuizen moest veel meer geld betaald worden dan voor adopties die via het ICBF gingen. Dit kwam doordat de particuliere tehuizen vaak hun eigen personeel in dienst hadden en meer voorzieningen hadden voor de kinderen dan bij het ICBF het geval was.

Wereldkinderen werkte samen met zeven tehuizen: FANA, CRAN, Los Pisingos, Ayúdame, La casita de Nicolás, Casa de la Maria y el Niño en Los Chiquitines. De meeste tehuizen werden gerund door vrouwen uit de hogere sociaal economische klassen.²³ Ieder kindertehuis stelde eigen eisen aan de adoptieouders. Veel directrices waren bijvoorbeeld erg gesteld op hoogopgeleide ouders met een goed inkomen, omdat zij wilden dat de kinderen het in Nederland financieel goed zouden hebben.

Bij een aantal particuliere tehuizen zat ook een moederhuis. In een moederhuis konden (ongewenst) zwangere vrouwen in het geheim bevallen.²³ De kinderen die uit de particuliere tehuizen naar Nederland kwamen voor adoptie, waren vaak baby's.

In de particuliere kindertehuizen werd goed voor de kinderen gezorgd, maar de tehuizen zaten vaak (over)vol.²¹ Er was weinig tijd voor de kinderen en er was een minimale hoeveelheid speelgoed.

Rond 1984 vertrokken jaarlijks zo'n 600 kinderen uit tehuizen voor adoptie, van wie ongeveer 100 naar Nederland. De meeste kinderen kwamen uit het tehuis CRAN.²⁹ Een aantal van de tehuizen had ook een oudergroep of een projecthulpgroep, die bestond uit ouders die eerder uit het tehuis een kind hadden geadopteerd.

Van de verschillende tehuizen zal een korte omschrijving gegeven worden. Niet van alle tehuizen was evenveel informatie beschikbaar. Los Pisingos is inmiddels gesloten, voor zover bekend bestaat de rest van de tehuizen nog steeds.

FANA

FANA staat voor Fundación para la Adopción de la Niñez Abandonada. Het is een kindertehuis in Bogotá en werd in 1972 opgericht door Mercedes Rosario de Martínez. Zij was

1 Hoksbergen, 2012

20 Colombia: Voor wie wil weten, 1991

21 Interview Dorine Striekwold, 2018

23 Interview Meike Melenhorst, 2018

24 Interview Hans Kersten, 2018

28 WK-Magazine 1989 - 3

29 WK-magazine 1984 - 1

jarenlang de directrice van dit tehuis.^{20,26} Het tehuis werd vrijwel uitsluitend gerund door vrouwen. Een van de medewerkers was Olga Manrique, zij was jarenlang sociaal werkster in FANA.³⁰ FANA was het eerste tehuis waar Nederland mee samenwerkte in Bogotá. In FANA was het beleid om de kinderen eerst te laten wennen en hen op hun gemak te stellen. Zo kregen de kinderen het gevoel dat ze in FANA in een beschermende omgeving waren, waarin niemand ze kwaad kon doen en ze veilig waren. Pas als de kinderen dit gevoel van basisveiligheid hadden, lieten ze de kinderen gaan en waren ze klaar voor de reis naar nieuwe ouders. In de jaren zeventig waren er te weinig kamers voor te veel kinderen en was de verzorging van de kinderen niet optimaal. Er was te weinig speelgoed en er was weinig medische controle. Dit werd in de loop der jaren steeds beter.²⁶ In 1989 werd het boek 'Van de kinderen uit FANA aan alle kinderen ter wereld' uitgegeven.³¹ In dit boek staat onder andere beschreven hoe FANA werd opgericht, welk werk er in de afgelopen jaren verzet was en waarom er in Colombia adoptie was. FANA had ook een hulpverleningsprogramma voor vrouwen, waar ze een korte vakopleiding konden volgen.³² Daarmee konden ze voor zichzelf een toekomst proberen op te bouwen. De hulp aan de kinderen en de hulp aan de moeders was strikt gescheiden. Er was ook geen contact tussen de geboorteouders en de adoptieouders.

CRAN

CRAN is een kindertehuis in Bogotá. CRAN is een afkorting van Centro de Rehabilitación y Adopción del Niño. CRAN is op particulier initiatief gesticht op 25 september 1974.²² Ximena Lleras Puga speelde hierin een belangrijke rol. Zij was hiervoor onderdirectrice van FANA en met haar gingen veel mensen van FANA mee.²⁷ Vier jaar na de oprichting, op 25 september 1978, kreeg CRAN rechtsgeldigheid.^{30,33} CRAN had een protectie-, rehabilitatie- en adoptieprogramma.³⁰ Alle kinderen werden eerst gerehabiliteerd. Indien nodig kregen ze onderzoeken, operaties en therapieën. Een meerderheid van de kinderen viel onder het beschermingsprogramma. Dat waren bijvoorbeeld kinderen van moeders die in verwachting waren en hun kind ter adoptie wilden afstaan en in de tussentijd hun andere kinderen in CRAN lieten verblijven, of kinderen die via de kindbescherming binnenkwamen.

Daarnaast kwamen er in 1983 ongeveer 200 kinderen per jaar voor interlandelijke adoptie in aanmerking.³⁰ In 1995 kwamen er gemiddeld 25 per jaar naar Nederland.³⁴ De kinderen ouder dan 2 jaar verbleven in het tehuis. In 1995 waren dat er ongeveer zestig. Kinderen jonger dan twee jaar werden ondergebracht in pleeggezinnen. In 1995 waren er veertien pleeggezinnen aan het tehuis verbonden waarin ongeveer veertig kinderen verbleven.³⁵ Vaak werden er dus meerdere kinderen in één pleeggezin ondergebracht, het kwam zelfs voor dat er zes kinderen in één pleeggezin zaten.³⁰ De pleegmoeder kreeg voor het opvangen van de kinderen een vergoeding. In 1983 was dat 4000 pesos per maand, wat omgerekend toen 160 gulden was. Onkosten voor melk, wiegjes, luiers en flessen werden betaald door CRAN.³⁰ Het personeel van het tehuis bestond in dat jaar uit dertig mensen die op de loonlijst stonden en een aantal vrijwilligers.

Alleenstaande aanstaande moeders konden in één van de tehuizen van CRAN wonen tot de bevalling.³⁵ Er was medische en psychologische begeleiding aanwezig. De moeders kregen hulp bij het leren van diverse vaardigheden, waarbij ze zo mogelijk grotendeels zelf konden voorzien in hun onderhoud tijdens, en wellicht ook na de zwangerschap. Deze hulp was onafhankelijk van de vraag of de moeders hun kind wel of niet af zouden staan na de bevalling. Als een aanstaande moeder de beslissing had genomen dat ze haar kind wilde afstaan, werd met haar de procedure doorgenomen. De schatting was dat 30 procent van de moeders nog kwam informeren naar hun kind. Zij wilden allemaal een foto hebben, het was daarom belangrijk dat adoptieouders foto's stuurden waar het kind alleen op stond.

CRAN is begin jaren 90 ook een project gestart voor kinderen met een licht verstandelijke beperking. Deze kinderen woonden thuis en kregen onderwijs bij CRAN.³⁶

Los Pisingos

Los Pisingos was een kindertehuis aan de rand van een armenwijk in Bogotá. Los Pisingos betekent 'Wilde eenden'. Het tehuis is opgericht in 1968 door een groep vrouwen die als vrijwilliger werkzaam waren in sociale projecten.³⁷ Hun mannen zaten in een club van jagers en vissers. Het idee ontstond bij de vrouwen om de krachten te bundelen en een sociaal project

20 Colombia: Voor wie wil weten, 1991

22 CRANTje 1986 - 2

26 WK-magazine 1974 - 1

27 CRANTje 2004 - 2

30 CRANTje 1983 - 1

31 WK-magazine 1989 - 2

32 WK-Magazine 1990 - 1

33 CRANTje 1990 - 2

34 WK-magazine 1995 - 5

35 WK-magazine 1994 - 6

36 CRANTje 1992 - 1

37 WK-magazine 1993 - 2

tot stand te brengen. Het besluit werd genomen om kinderen opvang en bescherming te bieden. Twee van de oprichters, Rosa de Escobar en Nora de Marulanda, vormden de directie van het tehuis. Na een aantal jaren rees de vraag of 'bescherming' van kinderen de oplossing was.³⁸ De conclusie werd getrokken dat kinderen ook familie nodig hadden, waardoor adoptie als reële mogelijkheid in beeld kwam en een vergunning werd aangevraagd bij het ICBF. Binnenlandse adoptie bleek bijna nooit mogelijk, slechts één kind werd door een Colombiaans gezin opgenomen.³⁸

In eerste instantie wilden de directrices van Los Pisingos liever niet met organisaties werken, maar direct met ouders.²⁷ Na een aantal bezoeken door Hans Temmink was er in 1979 sprake van een serieuze samenwerking tussen Wereldkinderen, toen nog het BIA, en Los Pisingos. Naast een tehuis voor kinderen was er ook een tehuis voor moeders, dat werd opgericht rond 1985.³⁸ Vrouwen werden vaak ontslagen omdat ze zwanger waren. Van een vader was bijna nooit sprake, de mannen ontkenden hun aandeel. Het belangrijkste doel was om moeders meer zelfbewust te maken door middel van medische verzorging, goede voeding en onderwijs.^{37 38} Tot dertig procent van de vrouwen verliet het programma na besloten te hebben hun kind(eren) te houden.³⁸ De vrouwen die besloten hun kind af te staan werden hierin begeleid. Zo werden ze gestimuleerd om een brief te schrijven aan de adoptieouders en/of hun baby met daarin in hun eigen woorden beschreven wat hun redenen waren voor adoptie en wat het voor hen betekende.³⁸ Niet alle moeders konden hier de moed voor opbrengen.

De namen van de kinderen die ter adoptie werden afgestaan, konden zowel door het tehuis als door de moeder worden gegeven.³⁷ Wanneer er een gewone Colombiaanse naam werd gegeven, was die vaak afkomstig van het tehuis. Wanneer er sprake was van een bijzondere, niet veel voorkomende naam, was de naam doorgaans afkomstig van de moeder.

In 2003 bestond Los Pisingos 35 jaar. In die 35 jaar zijn meer dan 4200 kinderen uit dit tehuis geadopteerd.³⁸ Er is toen ook een boek uitgegeven: 'Un Camino de amor; fundación Los Pisingos'.

In 2013 is het kindertehuis gesloten.^{17 39} De vergunning van het ICBF moet elke twee jaar worden verlengd, maar in 2013 is besloten de vergunning niet te verlengen. Als redenen hiervoor worden problemen in de administratieve sfeer en gebrek

aan controle hiervan genoemd. Voor de kinderen die op dat moment in het tehuis zaten, heeft het ICBF een nieuw onderkomen gezocht. De documentatie van de adoptie is opgeslagen in het kantoor van het ICBF in Bogotá.

Ayúdame

Ayúdame is een kindertehuis in Bogotá dat opgericht werd in 1977 door Clemencia Gutiérrez de Koster.^{20 40} De naam betekent 'Help mij'.²⁹ Ayúdame bood hulp aan zwangere vrouwen, een veilig thuis voor kinderen tot 8 jaar en ze bemiddelden bij adopties.⁴¹ Het tehuis bood plaats aan ongeveer tachtig kinderen.²⁰ In 1989 kwamen de eerste kinderen uit Ayúdame in Nederland aan.⁴² In 1991 kwamen er jaarlijks ongeveer acht kinderen uit Ayúdame naar Nederland. In 1992 werd de directrice Clemencia opgevolgd door één van haar dochters, Elsa María de Gómez, die haar moeder daarvoor al bijstond. In 1992 werd een oudergroep opgericht van het kindertehuis Ayúdame.⁴⁰

La Casita de Nicolás

La Casita de Nicolás is een tehuis in Medellín. Het is gesticht op 20 april 1978 en vernoemd naar het overleden kind Nicolás Betancur Hernández. Zijn moeder hielp met een aantal andere vrouwen kinderen die achtergelaten waren in de opvang van de gemeente. Sinds 1988 werkte Wereldkinderen samen met dit tehuis.²⁸ Vergeleken met de andere tehuizen was het een vrij klein tehuis, er woonden gemiddeld dertig kinderen in verschillende leeftijden. Er was goede verzorging voor de kinderen en het personeel was vriendelijk voor de kinderen. Ook was er een goede medische controle.

Adoptieaanvragen werden bestudeerd door een adoptiecomité van het tehuis. In dit comité zaten de directrice, enkele bestuursleden van het tehuis en een vertegenwoordigster van het ICBF. Het comité besliste in eerste instantie of een aanvraag van een echtpaar toegewezen zou worden. Bij een voorstel van een kind werd alle beschikbare informatie aan de ouders doorgegeven: de voorgeschiedenis, afkomst, reden van afstand en – indien bekend – de medische voorgeschiedenis. Het tehuis had ook contacten met andere Europese en Amerikaanse bemiddelende instanties. Er kwamen daardoor niet zoveel kinderen uit dit tehuis naar Nederland. In 1989 werd verwacht dat er een vijftal per jaar in Nederland zou kunnen worden geadopteerd.²⁸

17 Informatie Mauricio Rojas, 2019

20 Colombia: Voor wie wil weten, 1991

28 WK-Magazine 1989 - 3

29 WK-magazine 1984 - 1

37 WK-magazine 1993 - 2

38 Un Camino de amor: Fundación Los Posingos 35 Años, 2003

39 Facebookbericht Colombiaans, 2013

40 WK-magazine 1992 - 5

41 <https://chls.org/support-colombia/>

42 WK-magazine 1991 - 3

Casa de la Maria y el Niño

Casa de la Maria y el Niño is een tehuis in Medellín dat opgericht is in 1981. Het biedt bescherming, begeleiding, versterking en ondersteuning aan kwetsbare kinderen en gezinnen.⁴¹

Los Chiquitines

Los Chiquitines is een tehuis in Cali. De naam betekent 'De kleintjes'.²⁹ Het tehuis is in 1978 opgericht door een comité dat zich bezig hield met sociaal werk.²⁰ Een van de leden van dat comité was Carmen Borrero de Hleap die tot eind 1991 directrice van dit tehuis was. Zij werd opgevolgd door Perla Luz Rossi De Candini. Wereldkinderen heeft sinds 1979 contact met het tehuis. Begin jaren negentig kwamen er jaarlijks 5 á 6 kinderen naar Nederland.²⁰ In 1987 ontving het tehuis na een noodkreet veel donaties, waardoor een nieuw huis kon worden gekocht.⁴³ In de periode van 1979 tot 1993 zijn ongeveer 100 kinderen door ongeveer 68 Nederlandse ouderparen vanuit Los Chiquitines geadopteerd.

6 Wet- en Regelgeving

6.1 Internationale wet- en regelgeving

Colombia was een van de eerste landen die het Haags Adoptieverdrag ondertekende. Het subsidiariteitsbeginsel was een belangrijk onderdeel van het Haags Adoptieverdrag. Dit houdt in dat kinderen die niet bij hun biologische ouders kunnen opgroeien, moeten worden geplaatst bij familieleden of adoptieouders in hun land. Pas als in het land geen adoptie- of pleeggezin wordt gevonden, mag een kind worden geadopteerd door buitenlandse ouders. Vanaf het moment dat het Haags Adoptieverdrag van kracht ging, werden de rapportages over de kinderen beter.²³

6.2 Colombiaanse wet- en regelgeving

De eerste Colombiaanse wet met betrekking tot kinderbescherming komt uit 1946.¹⁸ Sinds 1960 is adoptie in Colombia mogelijk. In 1964 kwamen er nieuwe wetten, waarin de normen en procedures voor zorg en adoptie werden vastgelegd. Hierbij werd ook het ICBF opgericht. De regelgeving met betrekking tot adoptie liep via het ICBF. Binnenlandse adoptie was in Colombia nog niet groot. De kinderen die wel binnen Colombia geadopteerd werden, waren met name jonge en

gezonde kinderen. Binnenlandse adoptie hoefde niet per definitie beter te zijn.²¹ Binnenlandse adoptie kon ook betekenen dat kinderen een soort veredelde huisslaaf werden en niet werden behandeld als eigen kinderen. In 1981 werd een recordaantal kinderen uit Colombia naar het buitenland geadopteerd, dit betrof 3900 kinderen.¹⁸ Vergeleken met andere landen waren de regels in Colombia met betrekking tot adoptie uitgebreider. In de loop der jaren zijn de regels ook meerdere keren aangepast. Dit had vaak gevolgen voor Nederlandse adoptieouders die een kind uit Colombia wilden adopteren.

In 1976 werden in de richtlijnen van het ICBF gezondheidscontroles aanbevolen, zodat afwijkingen, ongeneeslijke ziekten of bijvoorbeeld ondervoeding, ademhalingsproblemen en infecties konden worden vastgesteld.¹⁸

In 1983 werden voor de procedure via de kinderbescherming nieuwe richtlijnen opgesteld.⁴⁵ De ouders moesten minimaal vier jaar getrouwd zijn en minimaal één van de ouders diende af te reizen. Ook werd de voorkeur gegeven aan ongewenst kinderloze ouders boven ouders die uit ideologische overwegingen wilden adopteren. Verder werden er ook leeftijdsgrenzen ingesteld: ouders tot ongeveer 35 jaar konden een kind opnemen van 0 tot 2 jaar, ouders tot ongeveer 45 jaar een kind van 2,5 tot 7 jaar en ouders tot 50 jaar een kind van 7,5 tot 12 jaar. Dit waren de Colombiaanse richtlijnen, die afweken van de richtlijnen die door het Ministerie van Justitie in Nederland waren vastgesteld, namelijk dat er maximaal 40 jaar leeftijdsverschil mocht zitten tussen de oudste ouder en het kind. Bij de tehuizen konden er andere richtlijnen gelden. CRAN en Ayúdame hanteerden de leeftijdsgrens van ouders voor het adopteren van een baby van maximaal 36 jaar en accepteerden vanaf eind 1984 geen aanvragen van gezinnen die drie of meer eigen of geadopteerde kinderen hadden.⁴⁵ FANA, Los Pisingos en Los Chiquitines hanteerden op dat moment geen leeftijdsgrens. Deze tehuizen stelden in die tijd wel als voorwaarde dat tenminste een van de ouders naar Colombia kwam om het kind op te halen.

In 1984 werd een wijziging ingevoerd met betrekking tot het tekenen van een afstandsverklaring.⁴⁵ Tot juli 1984 kon een moeder die haar kind wilde afstaan een afstandsverklaring tekenen bij een kindertehuis. Na de wetwijziging moest de

2 Oud-medewerker Wereldkinderen

18 Cultural determinants of adoption policy: a Colombian case, 1998

20 Colombia: Voor wie wil weten, 1991

21 Interview Dorine Striekwold, 2018

23 Interview Meike Melenhorst, 2018

29 WK-magazine 1984 - 1

41 <https://chlss.org/support-colombia/>

43 WK-magazine 1988 - 2

45 WK-magazine 1985 - 1

46 CRANTje 1984 - 2

afstandsverklaring getekend worden bij de kindbescherming. Als de moeder dit weigerde of al verdwenen was voor ze haar handtekening had gezet, moest het kind officieel verlaten verklaard worden. In de praktijk zorgde dit voor een vertraging van enkele maanden. Bij de invoer van deze nieuwe richtlijn ontstond een achterstand in het afgeven van de wettelijk vereiste papieren voor het kind. Hierdoor kwam het voor dat er een half jaar of meer tussen een voorstel en de aankomst van een kind zat.

Vanaf 1985 was het vanwege de nieuwe richtlijnen van de ICBF niet meer mogelijk om een escort van Wereldkinderen te laten reizen en moesten ouders zelf reizen.^{47,48} Een uitzondering kon gemaakt worden als ouders al een keer in Colombia waren geweest om hun eerste adoptiekind op te halen en nu bij hetzelfde contact een aanvraag indienden voor een tweede kind.⁴³ Ouders moesten ook bereid zijn een kind op te nemen ouder dan één jaar en een negroïde kind.⁴⁹ Hiervoor konden ouders hun voorkeuren opgeven, maar dat was na deze nieuwe richtlijnen niet meer mogelijk. Verder moest één van de ouders tenminste 25 jaar oud zijn en ze moesten een goede opleiding en een goed inkomen hebben, zodat ze het kind goed konden op laten groeien.

In 1989 werd de procedure door het ICBF wat ingekort.²⁸ In plaats van drie stappen, waren er nu twee fases. Aspirant-adoptieouders moesten een brief opstellen voor het comité en met deze brief ook het gezinsrapport en foto's versturen. Op basis van deze gegevens werd beslist of men akkoord ging met de aanvraag. Bij positief besluit mochten de echtparen hun documenten in orde maken en naar Colombia sturen. Het comité zorgde er dan voor dat de papieren werden doorgestuurd naar één van de 26 regionale bureaus van het ICBF. Op de regionale bureaus werden de papieren op de wachtlijst geplaatst. De tijd tot er een voorstel kwam, kon wisselen van twee maanden tot meer dan een jaar. De rechtbankprocedure kon variëren van drie tot zes maanden. Daarna konden ouders reizen om hun kind te halen.

In 1990 was er een belangrijke wijziging in de adoptieprocedure in Colombia.⁵⁰ Door deze wijziging werden 'private adoptions' uitgesloten en konden kinderen alleen geplaatst worden via het ICBF en 'approved adoption agencies'.⁵¹ Volgens een nieuwe wet moesten beide adoptieouders in Colombia aanwezig zijn bij de start van de gerechtelijke procedure. Voor die tijd reisden

ouders pas naar Colombia als de adoptieprocedure bij de rechtbank was afgerond en hoefden ze in Colombia alleen nog maar de uitreispapieren voor het kind in orde te maken.^{19,50} Na ruim een week konden ze dan weer terug naar Nederland. Door de wetswijziging werd de wachttijd tussen de toewijzing en het vertrek naar Colombia korter. Per stad en per rechtbank kon het verschillen. Bij adopties na de wetswijziging hadden adoptieouders in Colombia eerst een gesprek met een Defensora de Menores, ongeacht of via een tehuis of het ICBF werd geadopteerd. Dit was een soort advocaat van de kindbescherming die de belangen van minderjarigen behartigde.¹⁸ Deze advocaat gaf na het gesprek een document af, waarin hij of zij zich akkoord verklaarde met de adoptie.

Met deze verklaring en alle andere documenten werd de adoptieaanvraag bij de rechtbank ingediend. Binnen tien werkdagen moest de rechter de officiële uitspraak doen. De rechter had ook het recht een of meerdere documenten te weigeren, omdat er wat aan zou mankeren. Adoptieouders hadden dan tien werkdagen de tijd om het mankement te verhelpen, waarna weer een termijn van tien werkdagen inging voor de rechter. In die tien werkdagen plande de rechter een datum, waarop hij de officiële adoptie-uitspraak zou doen. Bij die uitspraak moest tenminste één van de adoptieouders aanwezig zijn. De rechter deed een officiële adoptie-uitspraak (sentencia), waarmee het kind direct de nieuwe achternaam en eventueel een nieuwe voornaam kreeg. Ouders mochten de voornaam van het kind alleen veranderen als het kind jonger dan drie jaar was. Na de adoptie-uitspraak moesten ouders nog een aantal papieren op orde maken voordat ze het kind mee konden nemen: een nieuwe geboorteakte met de nieuwe naam, een uitreisvergunning en een paspoort. In totaal duurde het hele adoptieproces in Colombia zo'n zes weken.⁵¹ In Bogotá duurde het proces vaak wat langer. Het kon daar zelfs zo lang duren, dat Wereldkinderen de mogelijkheid onderzocht om twee keer te reizen: eerst ongeveer een week om de procedure te starten en daarna nog een keer een week om het kind op te halen.⁵² Dit werd ook een aantal keer door ouders uitgetoet. Ouders die via Hogar adopteerden verbleven vaak drie of vier weken in Colombia.²⁴

In 1990 gingen ook nieuwe wetten in werking met betrekking tot de adoptiedossiers.⁴⁰ Hierin stond dat alle administratieve of gerechtelijke documenten en verslagen over het adoptie-

19 CRANTje 1990 - 1

24 Interview Hans Kersten, 2018

28 WK-Magazine 1989 - 3

40 WK-magazine 1992 - 5

47 CRANTje 1985 - 2

48 WK-Magazine 1985 - 3

43 WK-Magazine 1988 - 2

49 WK-Magazine 1985 - 4

50 WK-Magazine 1990 - 2

51 Regulation of intercountry adoption: Can the abuse come to an end, 1994

52 WK-magazine 1991 - 4

proces onder geheimhouding bewaard moeten worden voor een termijn van dertig jaar. Deze geheimhouding kan worden opgeheven als aan de Defensor de Familia een met redenen omkleed verzoek wordt gedaan. Het verzoek kan worden ingediend door de geadopteerde, met toestemming van de adoptieouders. In de wet wordt ook verklaard dat iedere geadopteerde recht heeft zijn herkomst en familieband te kennen, maar dat het aan de adoptieouders is om te bepalen of een minderjarige daar aan toe is. Voordat deze wet van kracht werd, werden in de praktijk de dossiers ook al lang bewaard. Het systeem was echter niet altijd even efficiënt. Soms komt het daardoor voor dat men dossiers niet meer kan vinden, zeker als het om een ouder dossier gaat uit de jaren zeventig.

6.3 Nederlandse wet- en regelgeving

In 1956 werd de eerste Nederlandse adoptiewet van kracht. Deze adoptiewet was gericht op binnenlandse adoptie. Voor interlandelijke adoptiekinderen bestond nog geen procedure. Toen in de jaren zeventig de interlandelijke adoptie sterk opkwam, was er behoefte aan nieuwe wetgeving. In 1974 kwam er een aangepaste adoptiewet die gold voor alle zendingende landen. In 1989 trad de Wet Opnemings Buitenlandse Kinderen ter Adoptie (WOBKA) in werking. Met deze wet werd onder andere een vergunningstelsel ingevoerd. Alleen adoptieorganisaties die door het Ministerie van Justitie waren erkend, mochten nog bemiddelen bij adopties. Nederland ratificeerde net als Colombia het Haags Adoptieverdrag. Dit gebeurde in 1995.

7 Procedures

7.1 Procedurele gedeelte Nederland

Om te kunnen adopteren hadden ouders een beginseltoestemming nodig. Voordat in 1956 de eerste adoptiewetgeving van kracht werd, was de beginseltoestemming al nodig voor pleegouders. In de nieuwe adoptiewetgeving werd dit overgenomen. Ouders moesten in Nederland onder andere een gezondheidsverklaring, een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) en een werkgeversverklaring overleggen.^{21,23} Daarnaast werd van ouders gevraagd referentiebrieven van vrienden en/of familie mee te sturen.

In Nederland werd door Wereldkinderen bepaald of ouders via het ICBF of via particuliere tehuizen zouden adopteren.²³ Dit werd bijvoorbeeld gedaan aan de hand van voorkeuren:

baby's kwamen zelden via het ICBF. De wachtlijst voor de kindertehuizen was echter langer.

Bij Hogar mochten ouders geen voorkeuren opgeven voor kleur, ras of sekse.²⁴ Alleen als een echtpaar bijvoorbeeld al twee jongens had, mochten ze een verzoek doen voor een meisje, maar het ICBF bepaalde dat. Qua medische achtergronden konden ouders aangeven wat ze wilden accepteren.

Het was de norm dat broertjes en zusjes samen werden geplaatst. Met aparte plaatsing gingen Wereldkinderen en Hogar niet akkoord. Zowel Hogar als Wereldkinderen merkte dat door het ICBF soms kinderen die niet aan elkaar verwant waren aan elkaar werden gekoppeld en voorgesteld als siblings, zodat bepaalde kinderen werden geadopteerd die bijvoorbeeld door hun leeftijd minder snel in aanmerking kwamen voor adoptie. Hogar is hierover het gesprek aangegaan met het ICBF.²⁴ In een brief van Wereldkinderen aan adoptieouders werd genoemd dat het ICBF soms één kind voorstelde en op het moment dat de ouders in Colombia waren om het kind op te halen, ze werden geconfronteerd met de vraag of ze er nog een kind bij wilden. In Colombia was het wel mogelijk om kinderen 'zomaar aan elkaar te plakken', maar in Nederland was dat verboden. Wereldkinderen deed in de brief het dringende verzoek om niet op het aanbod in te gaan.⁵³ Deden adoptieouders dat wel, dan zou Wereldkinderen zich direct terugtrekken als bemiddelende organisatie. Het is niet bekend of dit ook is gebeurd.

7.2 Procedurele gedeelte Colombia

7.2.1 Afstandsverklaring

Als een kind via een particulier tehuis werd geadopteerd, kon het kind komen van een moeder die verbleef in een moederhuis. Moeders kregen daar begeleiding tijdens de zwangerschap. Ze kregen lessen over afstand doen, schaamte en schuldgevoel.²³ De moeders konden voor de bevalling al afstand doen van het kind.²¹ Na de bevalling hadden moeders nog dertig dagen om terug te komen op hun beslissing om het kind af te staan.^{23,38} Voor 1990 duurde deze periode drie maanden.²⁰ Als deze periode verstreken was, werd de voogdij overgedragen aan het tehuis. Het gebeurde niet vaak dat een moeder achteraf op haar beslissing terugkwam.

De meeste bronnen geven aan dat moeders de vrije keuze hadden om hun kind af te staan. Een enkele bron geeft aan dat het kon voorkomen in particuliere kindertehuizen dat moeders die

20 Colombia: Voor wie wil weten, 1991

21 Interview Dorine Striekwold, 2018

23 Interview Meike Melenhorst, 2018

24 Interview Hans Kersten, 2018

38 Un Camino de amor: Fundación Los Posingos 35 Años, 2003

53 Brief van Margriet Langlet, datum onbekend

hun kind afstonden en terugkwamen op die beslissing, de medische rekening en de kosten voor de verzorging van het kind moesten betalen.¹⁸ Dit was om uitbuiting van kindertehuizen tegen te gaan, zodat de voorzieningen niet werden gebruikt als hotel. In deze bron staat echter niet vermeld waar deze informatie vandaan komt en om welk tehuis dit gaat.

7.2.2 Verlatenverklaring

Als de ouders van een kind onbekend waren, werd na verloop van tijd een verlatenverklaring (declaración de abandono) opgemaakt.^{20 23} Door het ICBF werd altijd onderzoek gedaan naar het vangnet van het kind voordat werd overgegaan tot buitenlandse adoptie.²¹ Eerst was er de regel van verplichte publiciteit: in de krant werd een artikel geplaatst met een foto en wat gegevens over het kind en de vraag of iemand het kind kende. Ook konden ouders gezocht worden door middel van foto's op melkpakken en oproepen via televisieprogramma's en de radio.²³ Als een kind een jaar lang bij het ICBF zat en de ouders onbekend bleven of niet zelf in staat bleken het kind te kunnen opvoeden, werd het kind adoptabel verklaard.²⁴ De kinderen die via het ICBF werden geadopteerd, waren daarom gemiddeld ook wat ouder, vaak boven de twee jaar.⁵⁴ Ook waren er vaker broertjes en zusjes bij of kinderen met een verhoogd medisch risico.

7.2.3 Documenten

De hoeveelheid informatie over de kinderen die uit een particulier kindertehuis kwamen, was meestal kleiner dan de hoeveelheid informatie over de kinderen van het ICBF. De informatie over baby's was daarnaast iets beperkter. Daarnaast zijn de kinderrapporten vanaf de eerste adoptie in 1973 tot begin jaren tachtig vaak summierder dan die van latere adopties.²⁰ Dit komt doordat in Colombia in die tijd werd gedacht dat het voor kinderen beter was om bepaalde dingen niet te weten, zoals alcoholgebruik van de vader of ernstige psychische problematiek van de moeder.

De adoptieouders moesten veel papieren in orde maken. Zij moesten de volgende documenten opsturen: een aanvraag tot goedkeuring, een motivatiebrief, een sociaal rapport, een psychologisch rapport, een verklaring omtrent gedrag, een arbeidscertificaat, medische certificaten, huwelijksregistratie, geboortegevens, verplichting tot follow-up en foto's.¹⁷ Als de papieren van aspirant-adoptieouders die via Hogar adopteerden in Nederland in orde waren, werden deze meteen, na een

beëdigde vertaling, doorgestuurd naar Colombia.²⁴ Vervolgens moesten de documenten in Colombia nog naar de notaris en dan werd het door de advocaat ingediend bij het ICBF. Daarna ontvingen de ouders een afschrift. Zo bleven ze op de hoogte van waar hun dossier zich bevond. Het duurde meestal niet veel langer dan een jaar tot er een voorstel kwam via Hogar. Bij Wereldkinderen duurde dit gemiddeld één tot anderhalf jaar.

7.2.4 Matching

Als via het ICBF werd geadopteerd, werden de documenten opgestuurd naar een centraal kantoor in Bogotá. Dit Centraal Comité moest de aanvraag van aspirant adoptieouders goedkeuren. Dit gebeurde in vrijwel alle gevallen.⁴³ Voor 1985 werden dossiers daarna willekeurig verdeeld over ICBF-kantoren in de regio's. Kinderen in sommige nederzettingen kwamen hierbij niet voor matching in aanmerking. Na meerdere klachten werd er vanaf de 1985 alleen nog gematcht op het ICBF-hoofdkantoor in Bogotá.²⁴ Als kinderen heel lastig te matchen waren, doordat het om siblings ging of doordat er medisch iets gecompliceerds was, werd de matching overgelaten aan Wereldkinderen. Dan zochten zij naar geschikte ouders.²³ In de meeste gevallen vond de matching echter bij het ICBF plaats. In Nederland kreeg men bericht als er een voorstel was.²¹ Daarbij werd vermeld hoe oud het kind was, welke achtergrond het kind had en aan welke familie het kind was gematcht. Wereldkinderen of Hogar keek vervolgens of de match klopte. Als het klopte, belde de maatschappelijk werker naar de familie dat er een kind was. De ouders kwamen dan naar Wereldkinderen of Hogar en de rapportage werd besproken. De rapportage bevatte achtergrondinformatie van de moeder en van de vader (als die bekend was), over de gezondheid van het kind, bij welk pleeggezin of kindertehuis het kind was ondergebracht en hoe de ontwikkeling van het kind verliep. Als bekend was wie de ouders waren, zat er een afstandsverklaring bij. Als de ouders onbekend waren, zat er een verlatenverklaring bij. Adoptieouders konden aan de hand van de rapportage aangeven of ze dit kind wilden.

Toen binnenlandse adoptie in Colombia steeds meer opkwam, werden aan Hogar steeds meer kinderen toegewezen met medische problematiek. Hogar was afhankelijk van de medische rapporten van het ICBF, die er ook belang bij hadden bepaalde kinderen met ernstige medische achtergronden te plaatsen. Hierdoor bleek bij een aantal kinderen in Nederland

17 Informatie Mauricio Rojas, 2019

18 Cultural determinants of adoption policy: a Colombian case, 1998

20 Colombia: Voor wie wil weten, 1991

21 Interview Dorine Striekwold, 2018

23 Interview Meike Melenhorst, 201800

24 Interview Hans Kersten, 2018

54 <https://www.colombiaans.nl/adoptie/>

dat zij hele andere dingen vertoonden dan waar de arts voor had getekend. Vanaf 2000 werd daarom afgesproken dat hun contactpersoon naar een onafhankelijke arts zou gaan, in aanvulling op het medische rapport van het ICBF.

Bij Wereldkinderen was de ervaring dat de medische informatie van kinderen uit tehuizen en het ICBF vaak wel klopte.²³

Het ICBF onderschatte in het begin dat het belangrijk was voor kinderen om alle informatie te hebben over hun achtergrond.²⁴ De gedachte was dat het kind een nieuw leven zou starten. Het is daarom mogelijk dat er van adopties van voor 1995 in Colombia meer informatie ligt dan in het dossier zit. Deze informatie is echter niet georganiseerd, dus moeilijk te vinden. Het archiveren was in die periode ook nog niet verplicht.

7.3 Achtergrondverhalen

Voor zowel adopties die via Hogar zijn verlopen als adopties die via Wereldkinderen zijn verlopen, zijn schaduw dossiers aangelegd. Bij Wereldkinderen bevatten die dossiers vaak de meeste documenten die de adoptieouders ook hebben: de achtergrondinformatie van het kind en de officiële documenten uit Colombia. Adoptieouders moesten die documenten zelf opsturen naar Wereldkinderen. Bij Hogar hebben de adoptieouders de achtergrondinformatie ook gekregen, maar deze informatie ontvingen ze rechtstreeks van het ICBF. Meestal werd er geen kopie opgestuurd naar Hogar.²⁴ De archieven zijn daardoor onvolledig. Het kan hierdoor voorkomen dat een geadopteerde bij het zoeken naar roots het dossier opvraagt, maar dan op een onvolledig dossier stuit. Vanwege de onvolledige dossiers van Hogar is de informatie over de achtergrondverhalen gebaseerd op de archieven van Wereldkinderen.

Inhoud van de achtergrondverhalen

Om een beeld te krijgen van de achtergronden van de kinderen die ter adoptie werden afgestaan, zijn dossiers uit de archieven van Wereldkinderen geraadpleegd. Deze kwamen voornamelijk uit eind jaren tachtig tot begin jaren negentig. Er waren iets meer jongens dan meisjes bij. De kinderen waren afkomstig uit verschillende steden, maar de grootste groep was afkomstig uit Bogotá. Ook uit Cali en Medellín kwam een grotere groep. Mogelijk komt dit doordat er in die steden veel problematiek was met betrekking tot drugs.²¹ Uit de meeste particuliere tehuizen was een klein aantal kinderen afkomstig. Ongeveer de helft van de kinderen kwam via het ICBF. Deze kinderen kwamen uit verschillende regio's in Colombia, maar met de grootste aantallen uit Cali en Medellín.

Het grootste deel van de kinderen had geen blijvende medische aandoening. Ondervoeding kwam wel vaak voor. In vrijwel alle dossiers was ook een ontwikkelingsrapport aanwezig met informatie over de lichamelijke ontwikkeling van het kind. Een psychologische rapportage was slechts bij een aantal kinderen aanwezig.

In veel achtergrondverhalen werd de reden voor afstand niet direct genoemd. In verhalen waarin dit wel werd genoemd, waren de kinderen vaak uit huis geplaatst door de kindbescherming of was de moeder te arm om voor haar kind te zorgen. Ook kwam het een aantal keer voor dat een baby werd afgestaan na een verkrachting. Daarnaast was er een klein aantal kinderen dat te vondeling was gelegd of op straat was aangetroffen. Van deze kinderen was meestal geen achtergrondinformatie bekend, tenzij het gelukt was om de familie op te sporen.

De lengte van de achtergrondverhalen was vaak één à twee kantjes. In de meeste gevallen werd daarin de naam van de moeder genoemd. In minder dan de helft van de verhalen werd ook de leeftijd van de moeder genoemd. De leeftijd varieerde van minderjarig tot bijna veertig, maar over het algemeen waren de moeders jong, gemiddeld waren ze begin twintig. In de helft van de achtergrondverhalen werd geschreven dat de moeder ook andere kinderen had. Wanneer dit genoemd werd, werd er vaak bij gezegd dat de moeder voor deze kinderen kon zorgen, maar dat ze een extra baby er niet bij kon hebben, vanwege armoede. Andere informatie die vaker over moeders werd geschreven was het opleidingsniveau, haar geboorteplaats, haar beroep (in een aantal gevallen prostituee) en haar burgerlijke staat (in de meeste gevallen ongehuwd). Ook werd in een aantal achtergrondverhalen genoemd dat de moeder overleden was. In enkele verhalen werd nog meer informatie gedeeld, zoals hoe ze eruit zag of dat ze geen vaste verblijfplaats had.

Over de vaders was vaak minder bekend. In minder dan de helft van de verhalen werd wel iets over de vader geschreven. Vaak was dit de naam en iets over de relatie met de moeder, bijvoorbeeld hoe ze elkaar hadden leren kennen. In een enkel verhaal werd het overlijden van de vader genoemd, zijn beroep, leeftijd, iets over zijn uiterlijk of dat hij analfabeet was. In tweederde van de achtergrondverhalen werd niets genoemd over overige familie. In de verhalen waarin wel de familie werd genoemd, ging dit vaak over de grootouders van het kind, soms over ooms en tantes en een enkele keer over een ander familielid.

21 Interview Dorine Striekwold, 2018

23 Interview Meike Melenhorst, 201800

24 Interview Hans Kersten, 2018

54 <https://www.colombiaans.nl/adoptie/>

In een derde van de verhalen werd de verblijfplaats voor de adoptie niet genoemd. In de verhalen waarin deze wel genoemd werd, hadden kinderen vaak op meerdere plaatsen verbleven. Pleeggezinnen kwamen het vaakst voor, gevolgd door de biologische ouders, een tehuis, familie of overige bekenden, zoals burens.

Hoewel Colombia bekend staat als een katholiek land, werd in geen enkel verhaal iets over religie genoemd. De etnische achtergrond werd wel vaak genoemd, vooral om het kind te omschrijven, vaak als 'van het mestieze ras', bij een enkel kind 'van het negroïde ras' of van Indiaanse afkomst.

Om een kind uit Colombia te kunnen adopteren, is een verlatenverklaring of afstandsverklaring nodig en moet de rechtbank de adoptie uitspreken, *de sententia*. In een derde van de dossiers zat een verlatenverklaring en bij een ruime meerderheid zat *de sententia* in het dossier. Of er ook een geboorteakte in het dossier zat wisselde. In de meeste dossiers zat alleen de nieuwe geboorteakte of zaten geen geboorteaktes. In een aantal zat alleen de oorspronkelijke, of zowel de nieuwe als de oorspronkelijke. Deze papieren hadden ouders wel nodig om hun adoptiekind uit Colombia mee te kunnen nemen. Mogelijk beschikken zij zelf wel over deze papieren, maar hebben ze hiervan geen kopieën opgestuurd naar Wereldkinderen.

Deel 3 Huidige situatie

8 Huidige situatie

8.1 Adopties uit Colombia

Vanaf 2005 werd in Colombia door veranderde wetgeving aan de binnenlandse adoptie prioriteit gegeven. Het ICBF veronderstelde dat dan veel minder kinderen naar het buitenland zouden gaan, misschien hooguit 30 procent van alle Colombiaanse adoptiekinderen, terwijl dat vroeger 80-90 procent was.¹ Momenteel wordt door Wereldkinderen nog steeds bemiddeld in Colombia. Vergeleken met vroeger hebben de kinderen nu vaak een meer gecompliceerde achtergrond, vaak is er sprake van medische problematiek of trauma.²³ Vaak is de oorzaak voor het beschikbaar komen voor adoptie mishandeling en de schending van hun rechten.¹⁷ Dit betekent niet dat er in het verleden geen sprake was van mishandeling, maar de wetgeving over kindermishandeling was beperkt. In 2006 trad een wet in werking met betrekking tot misdaden tegen minderjarigen, ook gepleegd door hun eigen familie.

Het aantal adoptiekinderen uit Colombia is de laatste jaren sterk afgenomen.¹⁷ De oorzaak hiervan ligt, naast de algehele afname van internationale adopties, in een uitzending van een Colombiaans televisieprogramma over adoptie. Hierin werd het verhaal van een moeder in beeld gebracht die zei dat haar kinderen van haar waren afgepakt door het ICBF. De gevolgen van deze uitzending waren groot. Zo werden maatschappelijk werkers van het ICBF op straat uitgemaakt voor kinderhandelaars. Als gevolg van deze ophef heeft het Colombiaanse Openbaar Ministerie alle dossiers van kinderen in het protectieprogramma onderzocht, om te verzekeren dat de procedure goed geborgd was. Dit zorgde voor een grote vertraging in adoptieprocedures. Daarnaast werd een nieuwe regel ingevoerd dat er tot de zesde graad naar familie van een kind gezocht moest worden, voordat het kind adoptabel kon worden verklaard. Hierdoor werden nauwelijks meer kinderen adoptabel verklaard. Inmiddels is deze regel teruggedraaid, maar rechters zijn nog steeds huiverig om een kind adoptabel te verklaren. Er komen daarom nog steeds maar enkele kinderen per jaar uit Colombia naar Nederland.

8.2 Organisaties voor geadopteerden

In de loop der jaren zijn er verschillende organisaties opgericht voor Colombiaanse geadopteerden.

- *Grupo Latino: Adoptees and Friends*. Deze organisatie werd opgericht in 2010 en was bedoeld voor alle geadopteerden uit Zuid- en Midden-Amerika.¹
- *Colombianos del Oriental of Condor Colombia*. Deze organisatie is in 2006 opgericht voor geadopteerde Colombianen ouder dan 16 jaar in Oost-Nederland.¹ De organisatie bestaat inmiddels niet meer.
- *Chicolad*. In 1997 werd de vereniging Chicos Colombianos Adaptados opgericht, ook wel Chicolad genoemd.⁵⁴ Chicolad wilde naast sociale activiteiten ook goede doelen in Colombia steunen.
- *Colombianos Groningen*. Voor 2003 was Colombianos Groningen onderdeel van Chicolad. Toen deze organisatie werd opgeheven, is Colombianos Groningen doorgegaan met het organiseren van activiteiten.⁵⁵ Naast het organiseren van activiteiten zijn ze ook ervaringsdeskundigen als het gaat om adoptie, rootsvragen en het uitwisselen van reiservaringen naar Colombia.

Sinds 2007 bestaat de Stichting interlandelijk Geadopteerden (SiG). Dit is één gezamenlijke adoptievereniging voor alle geadopteerden.⁵⁴ Zij hebben als doelstellingen om geadopteerden ongeacht welke afkomst samen te brengen en via opiniëvorming en informatievoorziening de belangen te behartigen van de grootste georganiseerde groep geadopteerden in Nederland.

Plan Angel

Plan Angel is in 2008 opgezet door geadopteerde Colombianen.⁵⁶ Zij gaan naar Colombia toe om DNA-testen af te geven aan Colombiaanse ouders die niet weten waar hun kind is. De DNA-testen komen terecht in een databank in Amerika. Als geadopteerden niet zelf willen zoeken of hun papieren niet kloppen, kunnen ze bij Plan Angel terecht om hun afstandsouders te proberen te vinden.²⁵ Een geboortemoeder mag geen gegevens opvragen van een kind van wie ze afstand heeft gedaan, maar door Plan Angel is er voor die moeders toch een mogelijkheid om hun kind te zoeken.²⁵

1 Hoksbergen, 2012

17 Informatie Mauricio Rojas, 2019

23 Interview Meike Melenhorst, 201800

25 Interview Rodrigo van Rutte, 2019

54 <https://www.colombiaans.nl/adoptie/>

55 <http://www.colombianosgroningen.com/>

56 www.planangel.com

8.3 Roots

Vanaf 1994 bestond bij Wereldkinderen de Werkgroep Roots Colombia.¹ Ook heeft Wereldkinderen rootsreizen in groepsverband naar Colombia georganiseerd. Sinds 2013 behandelt Wereldkinderen geen rootsvragen meer en worden er geen reizen meer georganiseerd. Wereldkinderen verwijst hiervoor naar het FIOU en naar andere organisaties die zich meer gespecialiseerd hebben in Rootsreizen.

1 Hoksbergen, 2012

Referenties

- Cárdenas, M., Junguito, R., & Pachón, M. (2008). Political institutions and policy outcomes in Colombia: The effects of the 1991 constitution. *Policy-making in Latin America: how politics shapes policies*, 199-242.
- Carro, J. L. (1994). Regulation of intercountry adoption: Can the abuses come to an end. *Hastings Int'l & Comp. L. Rev.*, 18, 121.
- Colombiaans (2013, 5 september). Los Pisingos gaat sluiten [Facebook update]. Geraadpleegd op [https://www.facebook.com/colombiaans.nl/posts/352953771503757?__xts__\[0\]=68.ARD7hJpqa-qDF5FIIMtx59UmD5VV1a9PH99f8bYqDQK2ZT7GjUdzu-Zv54EGwL_NWCRxWMTQTotMbv-VA4baulV5t7LWh_K1hDv8p_Hkvl723O_87mYDYk0pOODcnzlupy_hwjvVyswUcBxslbXY5sFqLUfgdR_HBstJ9D4QrLFlbYSj-yCBr_tOz2IR4Rgts8CUqGW3F5JXIBKFP4xNct9flu6xvj4mx2jMdsp3GqYwKHu4C9PTXQ_jBwjGEdonL3goHdhkVz7-ZaU096gSZ-aHlrrrjzsnKVAIAh6L4Q6cdiPW-WqPeNSy2508tVyZhWRIYgmp63w6B7lwg&__tn__=-R](https://www.facebook.com/colombiaans.nl/posts/352953771503757?__xts__[0]=68.ARD7hJpqa-qDF5FIIMtx59UmD5VV1a9PH99f8bYqDQK2ZT7GjUdzu-Zv54EGwL_NWCRxWMTQTotMbv-VA4baulV5t7LWh_K1hDv8p_Hkvl723O_87mYDYk0pOODcnzlupy_hwjvVyswUcBxslbXY5sFqLUfgdR_HBstJ9D4QrLFlbYSj-yCBr_tOz2IR4Rgts8CUqGW3F5JXIBKFP4xNct9flu6xvj4mx2jMdsp3GqYwKHu4C9PTXQ_jBwjGEdonL3goHdhkVz7-ZaU096gSZ-aHlrrrjzsnKVAIAh6L4Q6cdiPW-WqPeNSy2508tVyZhWRIYgmp63w6B7lwg&__tn__=-R)
- Colombia schort vredesoverleg op. (2018, 30 januari). *Reformatorisch Dagblad*. Geraadpleegd op <https://www.digibron.nl/search/detail/2b228708e02675c165a0c4232b3f2992/colombia-schort-vredesoverleg-op/0>
- Colombia sluit nieuw akkoord met FARC. (2016, 14 november). *Reformatorisch Dagblad*. Geraadpleegd op <https://www.digibron.nl/search/detail/8e3a01095b0e9c0d316da08042dc472e/colombia-sluit-nieuw-akkoord-met-farc/0>
- Columbia's coca-baron Ochoa geeft zich over. (1991, 16 januari). *Reformatorisch Dagblad*. Geraadpleegd op <https://www.digibron.nl/search/detail/012df92b106ca994943bbc91/columbias-coca-baron-ochoa-geeft-zich-over/0>
- CRAN. (1982). *CRANTje 1982, nummer 2*.
Geraadpleegd van http://www.phg-cran.nl/attachments/File/CRANTjes/Jr1_1982-nr2.pdf
- CRAN. (1983). *CRANTje 1983, nummer 1*.
Geraadpleegd van http://www.phg-cran.nl/attachments/File/CRANTjes/Jr2_1983-nr1.pdf
- CRAN. (1984). *CRANTje 1984, nummer 1*.
Geraadpleegd van http://www.phg-cran.nl/attachments/File/CRANTjes/Jr3_1984-nr1.pdf
- CRAN. (1984). *CRANTje 1984, nummer 2*.
Geraadpleegd van http://www.phg-cran.nl/attachments/File/CRANTjes/Jr3_1984-nr2.pdf
- CRAN. (1985). *CRANTje 1985, nummer 2*.
Geraadpleegd van http://www.phg-cran.nl/attachments/File/CRANTjes/Jr4_1985-nr2.pdf
- CRAN. (1986). *CRANTje 1986, nummer 2*.
Geraadpleegd van http://www.phg-cran.nl/attachments/File/CRANTjes/Jr5_1986-nr2.pdf
- CRAN. (1987). *CRANTje 1987, nummer 2*.
Geraadpleegd van http://www.phg-cran.nl/attachments/File/CRANTjes/Jr6_1987-nr2.pdf
- CRAN. (1990). *CRANTje 1990, nummer 1*.
Geraadpleegd van http://www.phg-cran.nl/attachments/File/CRANTjes/Jr9_1990-nr1.pdf

- CRAN. (1990). *CRANTje 1990, nummer 2*.
Geraadpleegd van http://www.phg-cran.nl/attachments/File/CRANTjes/Jr9_1990-nr2.pdf
- CRAN. (1992). *CRANTje 1992, nummer 1*.
Geraadpleegd van http://www.phg-cran.nl/attachments/File/CRANTjes/Jr11_1992_nr1.pdf
- CRAN. (2004). *CRANTje 2004, nummer 2*.
Geraadpleegd van http://www.phg-cran.nl/attachments/File/CRANTjes/CRANTje-23_2_okt2004.pdf
- Hendriks, T. (1991). *Colombia: Voor wie wil weten*.
- Hoelgaard, S. (1998). Cultural determinants of adoption policy: A Colombian case study. *International Journal of Law, Policy and the Family*, 12(2), 202-241.
- Hoksbergen, R.A.C. (2012). *Kinderen die niet konden blijven: Zestig jaar adoptie in beeld*. Soesterberg, Nederland: Aspekt.
- Kersten, Hans. Interview 11-10-2018. Hans Kersten was de oprichter van Hogar en deed van 1978 tot 2010 adoptiebemiddeling in Colombia.
- Laatste drugsbaas van Cali-kartel geeft zich over. (1996, 2 september). *Reformatorisch Dagblad*. Geraadpleegd op <https://www.digibron.nl/search/detail/012de46783ba95e9e9b79a21/laatste-drugsbaas-van-cali-kartel-geeft-zich-over/0>
- Malaver, L., & Oostra, M. (2001). *Colombia*. Amsterdam, Nederland: KIT.
- Melenhorst, Meike. Persoonlijk interview 2018. Meike Melenhorst was medewerker bij Wereldkinderen van 1993 tot 2000. Inmiddels werkt zij 17 jaar bij Stichting Adoptie Voorzieningen.
- Noodtoestand in Colombia. (1985, 25 november). *Reformatorisch Dagblad*. Geraadpleegd op <https://www.digibron.nl/search/detail/83df76399e836c6389a815f6bee5819a/noodtoestand-in-colombia/2>
- Obando, M. (2006). *Un camino de amor: Fundación Los Pisingos 35 años*. Bogotá, Colombia: Printer Colombiana S.A.
- Reisadvies Colombia. (2019). Geraadpleegd van <https://www.nederlandwereldwijd.nl/landen/colombia/reizen/reisadvies>.
- Rojas, C., & Tubb, D. (2013). La Violencia in Colombia, through Stories of the Body. *Bulletin of Latin American Research*, 32(s1), 126-150.
- Rojas, Mauricio. Informatie mei 2019. Mauricio Rojas is sinds 1980 betrokken bij adopties uit Colombia en is de huidige contactpersoon voor Wereldkinderen.
- Striekwold, Dorine. Persoonlijk interview 2018. Dorine Striekwold was proceduremedewerker Zuid-Amerika van 1987 tot 1997.
- Van Rutte, Rodrigo. Persoonlijk interview 2019. Rodrigo van Rutte is geadopteerd vanuit Colombia.
- Veillette, C. (2005). *Plan Colombia: A Progress Report*. Geraadpleegd op <https://apps.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/a573962.pdf>
- Vulkaanuitbarsting in Colomba bedelft stad. (1985, 15 november). *Reformatorisch Dagblad*. Geraadpleegd op <https://www.digibron.nl/search/detail/012e985639c6e32c5e4350f4/vulkaanuitbarsting-in-colombia-bedelft-stad/0>
- Wereldkinderen. (1974). Er is meer geld nodig voor FANA: meer personeel en vooral meer geld. *Wereldkinderen magazine*, 1, 4-7.

Wereldkinderen. (1974) Thea en Han ruilden gezellige woonkamer voor de kille telefooncel. *Wereldkinderen magazine*, 1, 14.

Wereldkinderen. (1983). Colombia-informatie. *Wereldkinderen magazine*, 1, 13.

Wereldkinderen. (1984). De adoptietehuizen in Colombia. *Wereldkinderen magazine*, 1, 6.

Wereldkinderen. (1985). Alleen zelf reizen naar Colombia. *Wereldkinderen magazine*, 3, 11.

Wereldkinderen. (1985). Colombia. *Wereldkinderen magazine*, 4, 14.

Wereldkinderen. (1985). Gewijzigde procedure in Colombia. *Wereldkinderen magazine*, 1, 4.

Wereldkinderen. (1988). Colombia 1987. *Wereldkinderen magazine*, 2,17.

Wereldkinderen. (1989). Boek F.A.N.A. 'Aan alle kinderen ter wereld.' *Wereldkinderen magazine*, 2, 15.

Wereldkinderen. (1989). Een nieuw contact in Colombia. *Wereldkinderen magazine*, 3, 19.

Wereldkinderen. (1989). Procedurewijziging van het ICBF. *Wereldkinderen magazine*, 3, 9.

Wereldkinderen. (1990). Een bijzonder initiatief. *Wereldkinderen magazine*, 1, 4.

Wereldkinderen. (1990). Wijzigingen in de adoptieprocedure in Colombia. *Wereldkinderen magazine*, 2, 6.

Wereldkinderen. (1991). Onze vrouw in Bogotá. *Wereldkinderen magazine*, 3, 18.

Wereldkinderen. (1991). Verblijfsduur in Bogotá neemt dramatische vormen aan. *Wereldkinderen magazine*, 4, 3.

Wereldkinderen. (1991). Colombia: Voor wie wil weten.

Wereldkinderen. (1992). Colombiaanse wet en roots. *Wereldkinderen magazine*, 5, 6.

Wereldkinderen. (1992). Oudergroep Ayúdame. *Wereldkinderen magazine*, 5, 21.

Wereldkinderen. (1993). Chiquitines-kinderen bezoeken reünie. *Wereldkinderen magazine*, 6, 21.

Wereldkinderen. (1993). Geen tehuis maar een thuis. *Wereldkinderen magazine*, 2, 14-15.

Wereldkinderen. (1994). In gesprek met directrice Ximena Lleras Puga: CRAN laat moeders niet in de steek. *Wereldkinderen magazine*, 6, 9-10.

Wereldkinderen. (1995). Nieuwe bus moet bereikbaarheid Kinderhuis CRAN verbeteren. *Wereldkinderen magazine*, 5, 15.

Wereldkinderen. (1995). Oudergroep Ayúdame verwelkomt Clemencia. *Wereldkinderen Magazine*, 3, 4.

Wereldkinderen. (2001). Adoptiekinderen via het ICBF Colombia. *Wereldkinderen magazine*, 1, 16.